

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารกับสมรรถนะ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช*

กนก ศิริมี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชใน 4 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (2) สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2556 จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร และด้านสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร เท่ากับ .934 และ .830 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหาร และสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี (3.99 ± 0.39) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกและอยู่ในระดับสูง ($r = .712$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหาร สมรรถนะการบริหารงานวิชาการ

* ส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้นครศรีธรรมราช

** นักศึกษาปริญญาโท

Relationships Between Characteristics and Academic Administration Competencies of Administrators in Secondary Schools in Nakhon Si Thammarat*

Kanok Sirimee**

Abstract

This research aimed to 1) investigate characteristics of high school administrators in Nakhon Si Thammarat from four different perspectives: emotional intelligence, academic leadership, communication ability and IT competency, 2) examine their capabilities in managing academic works in 4 areas namely: learning management, curriculum development, learning management supervision, and research promotion to develop quality of learning management; and 3) study relationship between their individual characteristics and their work capabilities.

The sample of this study consisted of 260 administrators who were school directors, vice-directors, heads of the eight subject content areas of high school in Nakhon Si Thammarat during the academic year 2013. The research instrument was a questionnaires measuring administrator's characteristics and academic administration competencies with overall reliability of .934 and .830 respectively. The statistics employed for duet analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's Correlation Coefficient.

Results indicated that both of overall characteristic and overall academic administration efficiency and also each aspect were at good level. Relationships between the overall characteristics and the overall academic administrators competency was highly positive ($r=.712$) and significant at .001 level.

Key words: Administrator's Characteristics; Academic Management Competencies.

* Part of Thesis for the Master Degree of Education, Education Administration Program, Graduate School, Southern College of Technology, Nakhon Si Thammarat.

** Graduate Student.

บทนำ

การจัดการศึกษาของชาติ มีความมุ่งหมายเพื่อให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในการดำรงชีวิต มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีปัญญา และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันประสบปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษาที่ต้องได้รับการแก้ไขหลายประการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ส่งผลให้มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สร้างการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาทุกด้านเพื่อสามารถนำไปสู่ผลผลิตคุณภาพหรือเป้าหมายของการศึกษาได้ตามที่ประสงค์

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และให้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย โดยการมุ่งเน้นการพัฒนางานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ดังนั้น ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญ ที่จะทำให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงเนื่องจาก เป็นผู้ดำเนินการบริหารด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของ

หลักสูตรและแผนการศึกษาของชาติ เป็นผู้รับนโยบายและนำนโยบายจากกระทรวงศึกษาไปปฏิบัติ และบริหารสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ตลอดจนวิธีการดำเนินงานของสถานศึกษา และผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่เป็นที่น่าเชื่อถือศรัทธา ในการส่งเสริม สนับสนุนผลักดัน กระตุ้น และจัดการให้ครู นักเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

การบริหารวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

จากผลการวิจัยจำนวนมากได้ข้อสรุปตรงกันว่า คุณลักษณะที่มีในตัวผู้บริหารหลายด้านมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร และเชื่อว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นจุดสำคัญ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนา และนำองค์กรสู่ความสำเร็จ ที่มีเป้าหมายอยู่ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสามารถพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ นำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารใน

การนำมาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชใน 4 ด้าน ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. เพื่อศึกษาสมรรถนะการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านส่งเสริมการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2556 จำนวน 71 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 744 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตร ยามาเน่ คำนวณ ได้ขนาดตัวอย่าง 260 คน จากนั้นจึงหากลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากเป็นรายชื่อโรงเรียน โรงเรียนละ 10 คน ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 26 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารและสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ (1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) คุณลักษณะของผู้บริหาร โดย

ภาพรวม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .934 และ (3) สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .83 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .918

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด ร้อยละ 100

สถิติสำหรับวิเคราะห์ดังนี้ (1) การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าคุณลักษณะของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี (3.99±0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยความสามารถในการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (4.04±0.37) รองลงมาคือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (4.04±0.39) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ (3.96±0.38) และด้านความฉลาดทางอารมณ์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ (3.92±0.38) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาซึ่งผลจากการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำองค์กรแห่งการเรียนรู้ ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานในสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นมีจิตสำนึกและมีความตระหนักที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ใน

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการพัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง ส่งผลให้คุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวันชัย สุทธิศาสตร์ (2554) พบว่า (1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านความเป็นผู้นำด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความสามารถในการบริหาร (2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ได้แก่ ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ ด้านส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนา พบว่าสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี (3.94 ± 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (4.01 ± 0.45) ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้ (3.97 ± 0.41) ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ (3.90 ± 0.58) และด้านส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนา (3.88 ± 0.41) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันทุกคนจะต้องเป็นผู้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภา ที่กำหนดไว้เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ นอกจากนี้ ผู้บริหารเป็นผู้ที่สนใจใฝ่รู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงเป็นผู้ที่มีความเหมาะสม

ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหาร รวมทั้งได้รับการพัฒนาตนเองจากโครงการต่าง ๆ และการเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองและการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการและโรงเรียนมีความพร้อมทางด้านงบประมาณบุคลากร และทีมงานผู้บริหารให้การแนะนำปรึกษาที่ดีมีความชัดเจน มีเป้าหมายในการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการจัดองค์กรทั้งโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา ดังที่ ชาตรี โพธิกุล (2552) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคลากรหลักที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา และเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีจึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนและของชาติ สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550) กล่าวว่า คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินให้ข้าราชการครูขอมีวิทยฐานะ ทุกวิทยฐานะต้องมีการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงาน(สมรรถนะ) ก่อนการแต่งตั้งหรือเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคคลเป็นหลักจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาสมรรถนะมากขึ้นและมุ่งมั่นทำงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาเดช บุญเชิดชู (2553) พบว่าสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษามีจำนวน 20 สมรรถนะ 101 คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม รูปแบบการพัฒนาเป็นรูปแบบบูรณาการพัฒนา เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน

มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา และพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ผ่านการพัฒนา สมรรถนะที่มีความต้องการพัฒนาสูง 5 ลักษณะย่อย ได้แก่ (1) ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ (2) ความสามารถในการบริหารจัดการประกันคุณภาพ (3) ความสามารถในการจัดระบบการปฏิบัติงาน (4) ความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง และ (5) ความสามารถในการบริหารจัดการความรู้ในองค์กร ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมาก (4.57-4.86) ความเป็นไปได้ของรูปแบบ ค่าเฉลี่ยในระดับสูงถึงสูงมาก (4.29-4.86) เช่นเดียวกับงานวิจัยของระเบียบ เชี่ยวชาญ (2550) พบว่า (1) สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรการนิเทศ และการส่งเสริมการวิจัยทั้ง 4 ด้าน (2) สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการนิเทศ และด้านการส่งเสริมการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์สอน 5 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์สอนต่ำกว่า 5 ปี (3) สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้ง 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารด้าน

วิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดกลาง ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อแนวทางการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ บรรยากาศของโรงเรียนซึ่งส่งผลทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จจะต้องมีการวางแผนงานวิชาการ โดยมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้ (1) การวางแผนการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ สร้างความตระหนัก ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ กำหนดขอบข่ายภารกิจงาน การจัดทำแผนงานวิชาการ นำแผนไปปฏิบัติ ประเมินผลวิเคราะห์ผลจากการประเมินและพัฒนางานวิชาการ (2) การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ สร้างความตระหนัก ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ วางแผนและดำเนินการ จัดการเรียนการสอน จัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ การส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การจัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุดห้องปฏิบัติการให้เอื้อต่อการเรียน ส่งเสริมการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และช่วยเหลือนักเรียนด้อยโอกาส (3) การนิเทศการศึกษา ได้แก่ สร้างความตระหนัก ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ วางแผนจัดทำโครงการนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศภายในตามโครงการ ประเมินผลโครงการ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จดังที่กล่าวนั้น ประกอบด้วยสถานที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม มีวัสดุอุปกรณ์การเรียนที่มีคุณภาพเพียงพอต่อความต้องการของ

นักเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้และระบบการบริหารจัดการที่ดี มีคุณภาพ (สำนักการศึกษา, 2551)

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกและอยู่ในระดับสูง ($r=.714$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวก กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ในระดับสูง คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($r=.693$) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ($r=.678$) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ($r=.667$) และในระดับปานกลาง คือด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนา ($r=.493$) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกคู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะของผู้บริหารในทุก ๆ ด้านมีความสำคัญต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ โดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงหทัย ธูปบุตร (2555) พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน ความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน และเมื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถในสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่ามีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่าค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้านและสอดคล้องกับการศึกษาของศศิวิมล สุขทนารักษ์ (2551) พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

สรุป

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหาร พบว่าทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุดไปยังค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ และความฉลาดทางอารมณ์ตามลำดับ

การศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร พบว่าทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุดไปยังค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และด้านส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนา ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการ ใน

ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกและอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน ประสาน กำกับดูแลติดตาม และประเมินการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ควรศึกษาผลการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะในด้านความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษา และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากผู้บริหารสามารถนำผลการศึกษาไปจัดทำหลักสูตร เพื่ออบรมผู้บริหารสถานศึกษา สัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเพิ่มสมรรถนะให้สูงขึ้นเพื่อวางแผนปรับปรุงสมรรถนะของผู้บริหารและของครูในสถานศึกษา เพราะถ้าบุคลากรในสถานศึกษามีสมรรถนะตามบทบาทหน้าที่แล้วย่อมส่งผลต่อประสิทธิผลต่อสถานศึกษา และช่วยพัฒนาการศึกษาไทยให้ก้าวไกลยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชาติรี โพธิกุล. (2552). *สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพครูสภา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษา* มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.

ดวงหทัย ธูปบุตร. (2555). *การศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทางการศึกษา, 7, 2425-2434. ค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2556, จาก* <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>.

นภาเดช บุญเชิดชู. (2553). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 1, 245-257.*

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.*

ระเปียบ เชี่ยวชาญ. (2550). *การศึกษาสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

วันชัย สุทธิศาสตร์. (2554). *คุณลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพลันธุ์ เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5, 95-108.*

ศศิวิมล สุขทนารักษ์. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 1, 200 - 209.*

สำนักการศึกษา. (2551). *การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการศึกษา.*

สุวิทย์ มูลคำ และ สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). *การพัฒนาผลงานทางวิชาการสู่การเลื่อนวิทยฐานะ. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.*